

Dobosy Antal

A buddhista vallás szerepe a 21. században

Harminchárom évvel ezelőtt egyike voltam azoknak, akik A Tan Kapuja Buddhista Egyházat, majd a Főiskolát is megalapították. Kezdetől fogva tagja vagyok az egyháznak, és tanítok a főiskolán. Jóval több, mint harminc éve képviselem és gyakorlom a zen buddhizmust Magyarországon, így kezdetől fogva jelen van a zen szemlélet úgy az egyházban, mint a főiskolán is, de jelen van az a zen közösség is, amelynek tagja vagyok.

Ez a harminchárom év, bár sok konfliktussal járt, jelentős tanulságokat is eredményezett. Az egyik ilyen tanulság épp az a meggyőződésem lett, hogy a buddhista vallásnak nemcsak az egyéni élet problémáinak megoldásában, és nem csak itt, Magyarországon van jövője, hanem az emberiség számára is jelentős támasz és probléma megoldási módszer lehet, sőt kell is, hogy legyen. Elsősorban azért, mert képes követni a társadalmi változásokat, képes követni az egyéni ember gondolkozásának, értékrendjének és szemléletének változásait, és képes újradefiniálni az emberi tudat szerepét és feladatát. Azért tartom fontosnak, alkalmazhatónak és használandónak korunkban is, mert ma egy olyan világban élünk, ahol a precíz gondolkodás, a megbízható gondolkodás, a helyes véleményalkotás, a természetéről és a magunkról való tudás stabil és megbízható eredményeket szül. Láthatjuk, hogy ez a modern gondolkodás és problémamegoldás igen eredményes a különböző tudományágak és műszaki problémák megoldásában. De ez a modern tudományos-műszaki gondolkodásmód világít rá az *ember szerepére* is, és tudatosítja az emberi szellem, a tudat és a gondolkodás fontosságát a világ alakításában, továbbépítésében, és a létrejövő problémák megoldásában. Azonban fontos meglátni, hogy ez a szemlélet lényegében egyezik a buddhizmus eredeti szemléletével. Történetesen azzal, hogy amit mi hozunk létre, abban illetékesek vagyunk, és ott nekünk kell tenni valamit, ha változást akarunk.

Mindig is bíztam abban, hogy a buddhizmus a mai modern korban fog kiteljesedni. A problémákat, amit az ember hozott létre, azt az embernek is kell megoldania.

A cselekvő buddhizmust képviselem, a „pozitív buddhizmust”, ami az én értelmezésemben azt jelenti, hogy ne csupán a szenvedéstől való megszabadulás legyen a hajtóerőnk. Egy probléma megoldásának a módja ne csak a vágyak és a törekvések megszüntetése által történjen, ne ez legyen a szellemi úton való járás fő szempontja! Természetesen tudomásul véve, hogy amíg van szenvedés, annak megszüntetése nagyon fontos, de használjuk ki a tudat teremtő képességét is. Teremtsük meg víziókat arról, hogy mit szeretnénk! Azt, hogy milyen világot szeretnénk magunk körül, milyen közérzetet, milyen életmódot, milyen tudatállapotokat, milyen hangulatot képzelünk megvalósítandónak magunknak, és nemcsak magunknak, hanem másoknak is: az emberiségnek, és minden lénynek. Ugyan legelőször ezt saját magunknak kell világossá tennünk, de azt is tisztázni kell, hogy a megvalósításhoz mi szükséges! Milyen tudati és szellemi képességek, illetve milyen tudati eszközök kellenek.

Ne csak arról legyen világos fogalmunk, hogy mit *nem szeretnénk*, de ki kell dolgozni azt is, hogy mit *szeretnénk*. Csupán azoknak a dolgoknak a kiiktatása, amit nem szeretnénk, nem fog automatikusan létrehozni egy olyan új világot, amiben jó élni. A szenvedéstől, a kötelékektől való megszabadulás nem fogja *okozni* egy számunkra kedvező világ létrejöttét. Csupán a lehetőségét teremti meg ennek a világnak! De hogy valóban létrejöjjön ez a számunkra kedvező világ, nekünk is cselekvően részt kell vennünk a létrehozásában! Legfontosabb, hogy ehhez a cselekvéshez társuljon egy elképzelésünk is arról, hogy mit akarunk megvalósítani. Nem elég lerombolni azt az épületet, amelyben eddig laktunk, és nem éreztük magunkat jól benne, de az

is szükséges, hogy elképzelésünk legyen arról, hogy az üres telekre, amit immár alkalmassá tettünk egy új épület felépítésére, mit akarunk felépíteni. Ki kell dolgoznunk az élhető világ vízióját, azt a világot, amiben élni szeretnénk!

A Buddha az élet igazi természetét ismerte fel. Azt, hogy az egyéni élet bár keletkezik és megszűnik, mégis maga az élet folyamata a legfőbb érték, ez az, amit fenn kell tartani. Megteremteni a születésnek, az élet folyamatának, és megszűnésének az egységét. A keletkezés, a fenntartás és az elengedés hármasságát. Azt, hogy az élet, ha már keletkezett, erőfeszítéssel válik ténylegesen élővé, és megszűnik, ha nincs fenntartó erő. Ez a felismerés adja az alapját mindannak, ami a buddhizmusban érték, hiszen ebből következik minden, ami az életünkkel kapcsolatos. Így az is, hogy az életünkben felmerülő problémákat hogyan oldjuk meg, és az is, hogy az életünknek hogyan adunk értelmet.

Ezt a véleményemet szerettem volna a buddhista vallásról általánosságban elmondani, de remélem, hogy az eddigiekből az is kiderült, hogy én a buddhista vallást a mai modern világunk számára is érvényesnek tartom, elsősorban azért, mert nem arra helyezi a hangsúlyt, hogy milyen külső, tőlünk független hatalmak és erők alakítják a világunkat, hanem arra, hogy

nekünk, az embernek, az emberi szellemnek, a tudatnak milyen szerepe van világunk alakításában és létrehozásában. És amennyiben ezt az emberi világot meg akarjuk változtatni, jobb akarjuk tenni, akkor mit kell csinálnunk. Nem arra ösztönöz, hogy tétlenül várjuk, hogy valamilyen tőlünk független külső hatalom kegyelméből ez majd megváltozik, hanem azt igyekszik megérttetni, hogy tudati hozzáállásunkkal, saját aktivitásunkkal, tevékenységünkkel tudjuk csak megváltoztatni a helyzetet. Bár éppen ez az,

amit olyan nehezen vagyunk képesek felvállalni. Pedig rajtunk múlik, hogy milyen világban fogunk élni. Hiszen felelősségünk van abban is, hogy milyen lett ez a mostani világunk. A buddhizmus szemlélete ugyan minket, embereket tart felelősnek, nem külső más entitásokat, azonban éppen ez az, ami egyúttal az ember kezébe helyezi a sorsát. Ez a szemlélet igen modern! Azért állítom, hogy a buddhizmusnak fontos szerep jut a 21. században is, mert ez a század már arról szól, hogy az emberiség szembekerült azokkal a problémákkal, amiket ő maga teremtett. A buddhizmus segít tudatosítani, hogy mi hoztuk létre azokat a helyzeteket, amiben élünk, és a problémákat nekünk kell megoldani is. Ha csak ezt a szempontot nézzük, akkor abban, hogy milyen világban élünk, szerepünk óriási, és nekünk magunknak is kell tenni azért, ha mást akarunk mint ami van. Úgyhogy a buddhista vallás azaz, hogy az emberiség és az ember felelősségét helyezi előtérbe, véleményem szerint meglehetősen egyedül áll a vallások között. Valószínűleg nincs másik vallás, ami ebből a szempontból modernebb lenne.

Az én vízióm az, hogy most kellene, hogy a buddhista vallás kiteljesedjen, hogy igazán életre kelljen, mert az emberi gondolkodás révén a buddhista szemléletnek eddig nem ez a része domborodott ki. De most már óhatatlanul ennek kell a legfontosabb szempontnak lennie. A buddhizmusnak ez az oldala mostanáig kissé háttérbe szorult, viszont most már nincs más lehetőség, a modern világ megköveteli, hogy ez legyen a legfontosabb szempont. Abból kiindulva, hogy most milyen világ vesz körül, feltétlenül végig kell gondolnunk, ki kell találnunk, hogy mi legyen. De egyúttal azt is, hogy a jövőt hogyan építsük fel. Ez a mai embernek a dolga. Ez az, amit én is igyekszem megtenni, és ezt a szempontot hangsúlyozzuk úgy az iskolában, mint a közösségben, amikor az ember helyzetével foglalkozunk. Ennek már a felismerése is nagyon nehéz, mert sokan érzik úgy, hogy nem tehetnek semmit, de a mi zen gyakorlásunk elsősorban arról szól, hogyan találjuk meg azt, hogy hol tehetünk valamit, még akkor is, ha előzőleg nem láttunk erre semmilyen lehetőséget. A buddhista vallás ehhez kell, hogy adjon, és ad is: eszközöket, szemléletet, filozófiát és gyakorlatot.